

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Рисунку	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	1

Рисунок

1 семестр (осінь 2021)

1 вересня — 14 грудня

Викладач	Доцент Брагін О.М., доцент Чеботов І.П.
E-mail	risunokksada@i.ua , chebotov63@gmail.com
Заняття	Група Г21-1, середа 9.50-14.35, ауд. 21 (1 корп.) Група Г21-2, вівторок 9.50-12.20, ауд. 23 (1 корп.), 16.20-18.05, ауд. 21 (1 корп.) Група Г21-3, четвер 9.50-14.35, ліцей (3 корп.)
Консультації	За домовленістю
Адреса	ауд. 32, поверх 2, корпус 1, вул. Мистецтв 8
Телефон	(057) 706-02-81 (кафедра рисунка)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття та консультації з викладачем у стінах академії відбуваються згідно розкладу у визначені дні та години. Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є листування електронною поштою, або месенджери. В разі необхідності додаткової консультації, ескізи робіт студентів можуть бути надіслані на пошту викладача чи у месенджери. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Умови листування: 1) у листі обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Рисунок) та ім'я автора — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище, назва дисципліни, тема завдання*.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Рисунок» є певний обсяг знань з креслення, перспективи, пластичної анатомії. Студент отримує повну підтримку при опрацюванні матеріалу нормативної дисципліни та підготовки у практичній роботі.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з класичного та сучасного світового рисунка та застосування додаткової літератури з дисципліни.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Виконання завдань потребує наступні матеріали: мольберт, папір для рисунку (розмір згідно завдання та композиції), олівці, ластик і т.п.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Вузловими моментами у навчанні студента є розвиток наступних знань та навиків:

1) Образне композиційне мислення, розвинуте у результаті постійної праці над осмисленням змісту завдання;

2) Вміння виразити пластику та пропорції конкретної натури в його багатстві та цільності складових елементів (простір, середовище, об'ємна форма, освітлення, взаємодія предметів, фактура матеріалу, індивідуальна характеристика).

Основний зміст рисунків, виконання яких потребує багато часу:

- 1) Вміння виконувати начерки з натури, що рухається і короткочасні рисунки, формуючи навички у початкового художника до постійного огляду навколишньої середовища;
- 2) Вміння на основі придбаних знань малювати по уяві та пам'яті, що має особливе значення для творчої діяльності митця;
- 3) Вільне володіння технічними засобами відображення, що сприяє індивідуальних можливостей художника у відтворенні його творчих задумів;
- 4) Глибоке критичне освоєння художньої спадщини, яке допомагає творчому зростанню молодого художника, підвищуючи його культуру та художній смак. З цією метою аналізуються рисунки майстрів і виконуються копії з них.

Придбання цих знань і навичок виконується поступово від простих завдань на перших курсах, до складних – на старших, особливо на останньому, коли задача створення закінченого художнього твору повинна відповідати загальному стану високого мистецтва.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається студентами протягом 4 років, 8-х семестрів. (1 семестр має: 10 кредитів ECTS, 300 навчальних годин, у тому числі 150 – аудиторних занять та 150 поза аудиторних, самостійних).

Курс має 2 змістовних модулі, 4 завдання.

1 семестр містить: 2 модулі, 4 завдання за темою: Класична гіпсова голова

1 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

- 1) Гіпсові деталі голови: око, вухо, ніс, губи, яке спрямоване на вивчення студентами виразних засобів трактування форми основних деталей голови.
- 2) Рисунок черепа людини (три ракурси), яке спрямоване на вивчення студентами вивчення конструкції і кісткової основи голови.

2 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання :

- 3) Гіпсова анатомічна голова (екорше), яке спрямоване на оволодіння студентами знань з пластичної анатомії голови людини, визначення системи засобів вираження для складної анатомічної форми голови.
- 4) Екзаменаційне завдання: Класична гіпсова голова, яке спрямоване на закріплення отриманих в продовж семестру фундаментальних знань рисунку голови людини, на прикладі класичної гіпсової голови.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання серії завдань. Основна форма вивчення курсу — практичні завдання.

Основна форма вивчення курсу — комбінація практичної академічної і творчої роботи при виконанні аудиторних та поза аудиторних завдань в контексті учбового курсу.

Мета запропонованих завдань — вправи побудовані за принципом послідовного ускладнення учбових задач, пов'язаних між собою смисловим навантаженням.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	В		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	С				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки (мінус 3 бали за кожний пропуск).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину. Якщо факт академічної недоброчесності зафіксований на екзаменаційному перегляді — студент максимально отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні посилання:** <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

№ тижня	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	1	практичні	Гіпсові деталі голови: око, вухо, ніс, губи тону. Гіпсовий зліпок ока з голови Давіда. Пошук композиції в форматі. Побудова форми з урахуванням пропорцій. Тональне врівноваження, деталізація та узагальнення.	5	Поточний перегляд	
2	1	практичні	Гіпсові деталі голови: око, вухо, ніс, губи тону. Гіпсовий зліпок носа з голови Давіда. Пошук композиції в форматі. Побудова форми з урахуванням пропорцій. Тональне врівноваження, деталізація та узагальнення.	5	Поточний перегляд	
3	1	практичні	Гіпсові деталі голови: око, вухо, ніс, губи тону. Гіпсовий зліпок вуха з голови Давіда. Пошук композиції в форматі. Побудова форми з урахуванням пропорцій. Тональне врівноваження, деталізація та узагальнення.	5	Поточний перегляд	
4	1	практичні	Гіпсові деталі голови: око, вухо, ніс, губи тону. Гіпсовий зліпок губ з голови Давіда. Пошук композиції в форматі. Побудова форми з урахуванням пропорцій. Тональне врівноваження, деталізація та узагальнення.	5	Поточний перегляд	
5	2	практичні	Рисунок черепа людини у трьох положеннях. Пошуки композиційного рішення та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату. Акцентування на конструктивне рішення черепу.	5	Поточний перегляд	
6	2	практичні	Рисунок черепа людини у трьох положеннях. Побудова пропорцій у форматі. Побудова форми.	5	Поточний перегляд	
7	2	практичні	Рисунок черепа людини у трьох положеннях. Анатомічний аналіз та обґрунтованість. Пошук пластичного рішення.	5	Поточний перегляд	
8	2	практичні	Рисунок черепа людини у трьох положеннях. Завершення графічного листа: тональне врівноваження та організація, завершення узлів, узагальнення деталізації усього графічного листа.	5	Модульний контроль	
9	3	практичні	Рисунок гіпсової голови. Пошуки композиційного рішення та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату.	5	Поточний перегляд	
10	3	практичні	Рисунок гіпсової голови. Побудова	5	Поточний	

			пропорцій у форматі. Аналіз форми та обґрунтованість.		перегляд	
11	3	практичні	Рисунок гіпсової голови Початок роботи над формою за допомогою тону. Пошук тонального рішення.	5	Поточний перегляд	
12	4	практичні	Екзаменаційне завдання: Класична гіпсова голова. Пошуки композиції та розташування у форматі. Побудова великої форми з урахуванням пропорцій.	5	Поточний перегляд	
13	4	практичні	Екзаменаційне завдання: Класична гіпсова голова. Тональне врівноваження, робота над деталями.	5	Поточний перегляд	
14	4	практичні	Екзаменаційне завдання: Класична гіпсова голова. Продовження роботи, тональне врівноваження та організація, узагальнення та деталізація усього графічного листа, завершення роботи.	5	Поточний перегляд	
15	4	практичні	Екзаменаційне завдання: Класична гіпсова голова. Завершення роботи, тональне врівноваження та організація, узагальнення та деталізація усього графічного листа, завершення роботи.	5	Модульний контроль	
			Разом за семестр	45	Екзаменаційний перегляд	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відмінно (90-100 балів, А): Рисунок виконано бездоганно як в цілому, так і з точки зору графічного виконання окремих його елементів та деталей:

- точне, безпомилкове розташування усього зображення та його елементів в аркуші паперу;
- визначено та передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів автора;
- вірне зображення пропорційних співвідношень одного об'єкту до іншого, окремих деталей до цілого;
- точна передача конструкції об'єкту зображення, переконлива передача форми об'єктів засобами лінійної та повітряної перспективи, використанням законів світлотіні, тону і тональних співвідношень;
- висока технічна майстерність, професіоналізм.

Це найвищий рівень виконання навчального (академічного) завдання: при виконанні усіх перелічених вимог рисунок виглядає дуже майстерним, естетичним, відчувається певна натхненність при виконанні завдання.

Добре (82–89 балів, В; 75–81 балів, С). Рисунок виконано добре як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору графічного виконання:

- добре розташування на аркуші паперу;
- непогано передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів;
- добре передано пропорційне співвідношення одного об'єкту до одного, окремих деталей до цілого;

- проаналізовано конструкцію об'єкту засобами лінійної та повітряної перспективи;
- непогане використання графічного матеріалу, висока технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення.

Добре виконаний рисунок, але є недосконале виконання елементів.

Задовільно (64-74 балів D; 60-63, E). Рисунок виконано достатньо непогано з точки зору графічного виконання окремих його елементів і деталей:

- непогане використання графічного матеріалу, технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення.
- непогане розташування усього зображення в аркуші паперу;
- невиразно визначено і передано рух зображеного об'єкту;
- не зовсім точно зображення пропорційних співвідношень;
- присутні помилки у передачі форми об'єктів;
- недосконале використання графічного матеріалу;

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка

Незадовільно (35-59 балів, FXF). Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

- суттєві недоліки у розташуванні усього зображення в аркуші паперу;
- погано передано рух зображеного об'єкту;
- є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
- недосконала передача конструкції об'єкту зображення;
- слабка технічна майстерність;

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка.

Незадовільно (1-34 балів, F). Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

- суттєві недоліки у розташуванні усього зображення в аркуші паперу;
- погано передано рух зображеного об'єкту;
- є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
- недосконала передача конструкції об'єкту зображення;
- слабка технічна майстерність;
- Незадовільно виконаний рисунок, є суттєві порушення послідовності виконання рисунка.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять (1-3), виставкова участь у фестивалях та конкурсах (5-8), а також участь у житті групи (1-3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авсиян О.А. Натура и рисование по представлению. Учебное пособие. — М.: Изобразительное искусство, 1985.
2. Аничкин Б.А. Стереоперспектива (Теоретические и практические стереоскопии чертежей): в двух частях. — Саратов: Изд.-во Саратовский университет, 1985.
3. Барчай Е. Анатомия для художников. — Будапешт: Корвина, 1977.
4. Рабинович М.И. Пластанатомия человека, четвероногих животных и птиц и ее применение в рисунке. — М.: Высшая школа, 1971.
5. Рабинович М.И. Пластанатомия человека, четвероногих животных и птиц и ее применение в

- рисунке. — 2-е изд., переработанное и дополненное. — М.: Высшая школа, 1978.
6. Рабинович М.И. Пластанатомия и изображение человека на ее основах: учебное пособие. Рисунок в высшей художественной школе (Московский государственный художественный институт им. Сурикова). — М.: Искусство, 1987.
  7. Ростовцев Н.Н. Академия рисунка. Курс лекций: учебное пособие для студентов педагогических ВУЗов. — М.: Просвещение, 1973.
  8. Сухенко В.О. Рисунок: навчальний посібник. — К.: Вона-Манте, 2004.
  9. Федоров М.В. Рисунок и перспектива. — М.: Искусство, 1960.
  10. Vammes G. Der nackte Mensch. — Dresden: Veb Verlag der Kunst, 1982.
  11. Гицеску Г. Пластическая анатомия. — В 3 т. — Бухарест: Меридиан, 1963.
  12. Кузнецов Ю. И. Рисунки Рубенса. — М.: Искусство, 1974.
  13. Ли Н. Г. Рисунок. Основы учебного академического рисунка. — М.: Эксмо, 2007.
  14. Панофский Э. Перспектива как «символическая форма». — СПб.: Азбука-классика, 2004.
  15. Радлов Н. Э. Рисование с натуры. — Л., 1978.
  16. Райдер Э. Полное руководство по рисованию фигуры человека. — Минск: Попурри, 2002.
  17. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок: Учебник для студ. — М.: Просвещение, 1995.
  18. Сидоров А.А. Рисунок старых мастеров. — М.: Изобразительное искусство, 1990.
  19. Mayner F. Kunstleranatomie. — Leipzig, 1958.